

Vijf succesfactoren voor een doeltreffend leesplezierbeleid

In het schooljaar 2018 – 2019 coördineerde Iedereen Leest een piloottraject met zes scholen om schoolbreed werk te maken van een lees- of taalbeleid dat het leesplezier en de leesmotivatie van de leerlingen stimuleert. Zowel basisscholen als scholen secundair onderwijs, scholen die gewoon en buitengewoon onderwijs aanboden, deden mee. Aan het eind van dit traject zien we dat er vijf succesfactoren zijn voor een doeltreffend leesbeleid. Alle factoren zijn met elkaar verweven en versterken elkaar, de ene factor kan niet zonder de andere.

Succesfactor 1: leesmotivatie en leesplezier gaan hand in hand met leesvaardigheid - het belang van een visie

- Directie en team zien (goed begrijpend) lezen als een basisvaardigheid en niet als een (zoveelste) thema waarrond een school één jaar 'moet' werken.
- Directie en team weten dat het bevorderen/stimuleren van leesmotivatie en leesplezier leidt tot een betere leesvaardigheid.

Dit kan beter...	Zo gaat het goed!
De leerkracht van het eerste leerjaar organiseert fijne leesactiviteiten in haar klas, maar de kleutermeester van de derde kleuterklas doet nog geen voorbereidend werk.	De school heeft een doorgaande leeslijn ontwikkeld met het hele team: van in de kleuterklas tot in het zesde leerjaar wordt er aan leesplezier gewerkt en iedereen weet wat er in elk jaar gebeurt.
Sommige leerkrachten in school X werken aan leesplezier, terwijl anderen dit niet doen. Vaak omdat ze zelf ook niet graag lezen.	Leesplezier en leesmotivatie zijn duidelijk opgenomen in het lees- en taalbeleid op school en dat beleid is gekend en wordt gedragen door het hele team.
De leerkracht van het zesde leerjaar zegt dat ze veel tijd nodig heeft voor W.O. en wiskunde en dat ze dus minder met lezen bezig kan zijn.	Lezen is een essentiële vaardigheid voor alle vakken. Daarom besluit de directie dat aan leesvaardigheid werken niet alleen gelinkt is aan de taalles.
School X werkt een heel jaar aan lezen en organiseert een mooi leesfeest op het einde van het schooljaar. Het jaar erna verandert het thema in "Reizen" en wordt het leeskwartiertje vervangen door een loopkwartiertje.	De school ziet lezen niet als een jaarthema en reduceert werken aan leesplezier en leesmotivatie niet tot een eenmalig feest, maar kiest ervoor om elke dag opnieuw leesplezier en leesmotivatie centraal te zetten.

Succesfactor 2: de directie is overtuigd van de urgentie van werken aan leesvaardigheid en leesplezier

- De directie richt een werkgroep op en geeft de werkgroep een duidelijk mandaat om samen met het team een visie op lezen en leesmotivatie te ontwikkelen en een schoolspecifiek actieplan op te maken.
- De directie is zelf overtuigd van het belang van lezen en draagt deze visie ook regelmatig uit naar het team toe.
- De directie volgt het leesbeleid van leerkrachten op tijdens formele en informele (evaluatie)gesprekken.

Dit kan beter...	Zo gaat het goed!
Er wordt een werkgroep opgericht rond lezen en leesplezier. De directie geeft de werkgroep complete vrijheid en neemt zelf niet deel.	De directie sluit aan bij de werkgroep lezen en neemt een actieve rol op. Door hen klasvrij te maken, toont ze ook hoe belangrijk het is om tijd te besteden aan leesplezier.
De directie verwijst bij elke vraag leden van het schoolteam door naar de werkgroep 'lezen', omdat hij zelf niet op de hoogte is.	De directeur benadrukt het belang van lezen bij elke teamvergadering en laat aan andere collega's weten dat de leden van de werkgroep het mandaat krijgen om beslissingen te nemen.

Succesfactor 3: het hele team is mee - het belang van een goede interne communicatie

- Elke leerkracht en medewerker is op de hoogte van de schoolvisie op lezen, leesmotivatie en leesplezier en van het daaraan verbonden actieplan.
- Er is regelmatig uitwisseling op teamniveau van zowel nieuwe inspiratie als praktijken die al gebeuren.

Dit kan beter...	Zo gaat het goed!
Leerkracht X zit met de handen in het haar met één van zijn moeilijke lezers. Hij heeft al van alles geprobeerd, maar niets werkt.	Leerkracht X heeft moeite met het motiveren van een moeilijke lezer. Hij vraagt om advies tijdens een personeels-vergadering en de directeur raadt hem aan om eens bij collega Y te gaan kijken, die hier ervaring mee heeft.
De collega's weten wel dat er een leesbeleid is, maar omdat hier zelden op wordt terug gekomen, vergeten ze soms om eraan te werken.	Er hangt een ideeënbord in de leraarskamer waar iedereen foto's, post-its of vragen op kan zetten rond leesbevordering in de klas.
Heel wat leerkrachten op school X werken rond lezen, maar ze weten het niet van elkaar.	Aan het begin van elke personeelsvergadering stelt iemand een handige werkvorm voor.
Leerkracht X heeft een gevarieerde klasbib, maar in andere klassen zijn er amper boeken te vinden.	Er is een divers en gevarieerd boekenaanbod in elke klas. De werkgroep begeleidt het team bij het samenstellen van een collectie.

Succesfactor 4: durven en doen - het belang van daadkracht

- De school vindt lezen en leesplezier niet alleen belangrijk, maar ze verbindt er ook concrete acties aan.
- Het team probeert dingen uit, maakt tijd voor acties rond lezen en leesmotivatie en maakt keuzes.

Dit kan beter...	Zo gaat het goed!
De directie heeft de leerkrachten die dit gevraagd hebben, toestemming gegeven om deel te nemen aan Kwartiermakers.	De directie merkt dat er in een aantal klassen met Kwartiermakers gewerkt wordt en dat dit een positief effect heeft. Ze kiest er daarom voor om het volgend schooljaar iedereen te laten starten.
Het schoolfeest van school X staat al elk jaar in het teken van een bepaald land. De vraag of het tijd is om eens iets nieuws te proberen, wordt aan de kant geschoven door de werkgroep.	Het schoolfeest van school X staat al jaren in het teken van een bepaald land. De directie beslist om dit jaar de focus op lezen te leggen en kiest voor "Boeken uit de hele wereld".
De leerkrachten werken al jaren met een bepaalde leesmethode, maar ondervinden vaak moeite om er hun leerlingen mee te motiveren. Sommige leerkrachten maken daarom zonder overleg eigen materiaal om hieraan tegemoet te komen.	De leerkrachten werpen tijdens een personeelsvergadering op dat de methode bepaalde zwaktes heeft. De directie beslist daarom om voor de zomervakantie te onderzoeken welk handboek ze willen gebruiken en laat leerkrachten een nascholing "Hoe breng ik mijn handboek tot leven" volgen.

Succesfactor 5: evaluatie en reflectie - werkt wat we doen ook echt?

- Zowel op schoolniveau als in klaspraktijk denkt het team na over alles wat ze doen rond lezen en leesmotivatie: wat werkt wel/niet? Hoe volgen we dat op? Hoe meten en evalueren we leesmotivatie en leesplezier?
- Trekken de scholen conclusies uit die evaluatie en verbinden ze daar concrete acties aan: zaken die niet werken schrappen, acties die wel werken verderzetten en uitbreiden?

Dit kan beter...	Zo gaat het goed!
De leerkrachten van de tweede graad werken al een aantal maanden met leesdagboeken. De directie vraagt of het de moeite is om dit door te trekken naar de derde graad. De leerkrachten kunnen niet antwoorden op de vraag of de leesdagboeken een positief effect hebben.	De leerkrachten van de tweede graad beginnen in oktober te werken met leesdagboeken. Elke maand halen ze die op om te kijken wat hun leerlingen zoal lezen en hoe het zit met hun motivatie. Ze bevragen leerlingen ook regelmatig naar hun ervaring met het dagboek.

Op school X is er weerstand in de derde graad rond elke dag een voorleesmoment. De werkgroep wil niemand forceren, dus laten ze de derde graad met rust.	Op school X is er weerstand in de derde graad rond elke dag een voorleesmoment. De werkgroep lijst daarom alle doelen op die je bereikt met het voorlezen en linkt er enkele aan de eindtermen. Op die manier kunnen ze hun collega's overtuigen hier toch tijd aan te besteden.
De school zet al een heel jaar stevig in op lezen. Wanneer inspectie langskomt en vraagt of ze dit merken aan de leesmotivatie van hun leerlingen, kan de school dit niet aantonen.	De school werkt al een jaar lang hard aan lezen. Ze hebben drie keer tijdens het jaar enquêtes afgenomen bij de leerlingen om te kijken hoe de leesmotivatie hierdoor wordt beïnvloed.

Meer informatie en inspiratie over leesbevordering en leesplezier vind je op www.iedereenleest.be
